

RAPPORTAGE VAN DE VLEERMUISQUICKSCAN IN DE GEMEENTE DEVENTER : SPIJKVOORDERENK OP 2 AUGUSTUS 2009

INLEIDING EN DOELSTELLING

De gemeente Deventer is voornemens het nu nog agrarisch gebied Spijkvoorderenk , met huizen te bebouwen.

Het is daarom noodzakelijk dat het te bebouwen gebied wordt gecontroleerd op beschermde flora- en fauna.

Een quickscan is in deze situatie een geëigend middel om te kijken of een uitgebreider onderzoek noodzakelijk is.

In het gebied ligt een gemengd loofbosje wat in directe verbinding staat met, op het oog, oude houtwallen. Het bosje zelf zou in de huidige plannen gedeeltelijk worden gekapt. Het restant komt direct tegen en gedeeltelijk binnen de bebouwing te liggen.

De omliggende akkers verdwijnen. De huidige manege wordt (nog) niet bebouwd.

Het is de onderzoekster onbekend wat er met de aanwezige houtwallen gaat gebeuren.

In de directe omgeving, op minder dan 1 km. afstand, hemelsbreed, loopt het Overijsselsch kanaal wat uitmondt in de IJssel. Er liggen enkele waterpartijen tussen de woonkernen.

Naast het bosje is een manege met bijbehorende weilanden en schuren. De houtwallen verdelen het gebied in kleinere eenheden.

Bovendien lopen er enkele mooie lanen.

Het totale beeld geeft de indruk dat er diverse vleermuissoorten (lijst 3 soorten) kunnen wonen en jagen. Zo zijn er de meer algemene soorten als Gewone dwergvleermuis en Watervleermuis te verwachten maar ook de Laatvlieger , Gewone grootoor en Baardvleermuis.

Daarnaast zou het gebied rijk kunnen zijn aan vogels, planten en kleine zoogdieren, door de aanwezige houtwallen.

WERKWIJZE

Het terrein is op 2 augustus 2009 van 20.00 uur tot 23.30 uur door twee vleermuisonderzoeksters (R. van Dijk en H. van der Loo) nader bekeken.

Weersgegevens : 3-4 Bf, 2/8 bewolkt, 25 °C. Het heeft de gehele dag geregend.

Er is eerst gekeken naar het gehele bosje en de directe omgeving, de structuur en de begroeiing. Er is gekeken of er mogelijk geschikte bomen voor vleermuisbewoning in het bos stonden, voor zover dat midden in de zomer mogelijk is.

Vervolgens is op 2 strategische plekken gepost om zo goed mogelijk eventueel uitvliegende en aankomende dieren te kunnen horen en zien. Hierbij is gebruik gemaakt van een Petterson D240X, een Mini-3 Bat Detector en een Petterson D 100

Omdat een gedeelte kappen een flinke ingreep op het bos in houdt wat ook vergaande gevolgen kan hebben voor eventueel aanwezige vleermuizen in het niet gekapte deel, is het gehele bos en zijn omgeving onder de loep genomen.

RESULTATEN

Eerste verkenning

Er staan voldoende dikke bomen, sommige met een doorsnede van 1 m., en bomen met holtes, scheuren en spleten die als verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen.

Ook dode bomen en restanten dode stammen. Het bos bestaat grotendeels uit eiken met nog wat berk en lijsterbes.

Het geheel maakt een open indruk: er is erg veel gerommeld, gekapt en er liggen nog omgevallen /gerooide bomen her en der. Dit lijken vooral berken te zijn.

In de struiklaag staan nogal wat lijsterbessen. Een aantal hiervan zijn op 1 à 1,5 m hoogte afgekapt. Ook groeien en vuilboom en Amerikaanse vogelkers.

Op de grond laten onder andere enkele salomonszegels zien dat het potentieel een rijk bosje is.

Er ligt erg veel afval op sommige plaatsen. Toch groeit er weinig braam maar wel op enkele plekken hele veldjes lelietjes van dalen, vermoedelijk verwilderd.

Er loopt een oud, nu gedeeltelijk dichtgegroeid pad, aan de oostzijde van het bos langs de oude houtwal. Op deze wal staan ook weer hier en daar dikke bomen. Het soortenbestand is divers onder andere beuk, berk en eik. Hier is een vliegroute van vleermuizen te verwachten.

De indruk is dat er in principe een goede woon- en voedselsituatie voor vleermuizen is.

Waarnemingen

De eerste vleermuis was een jagende Rosse vleermuis boven het noordelijk gelegen deel van het maïsveld.

Direct daarna werd een roepende Rosse vleermuis van dichtbij uit het bos gehoord welke ook mee ging jagen. Ze bleven ongeveer 20 minuten boven de maïs en langs de bosrand jagen.

In het westelijk deel werd vermoedelijk een Grootoor spec. op twee verschillende plaatsen gehoord. Het kan op een plaats mogelijk ook om een Myotissoort gaan.

Bovendien jaagden er Gewone dwergvleermuizen over het bospad. Ook in het bos en langs de bosrand jaagden en vlogen Gewone dwergvleermuizen.

CONCLUSIE EN ADVIES

In het bos verblijft minimaal een, maar verblijven zeer waarschijnlijk twee Rosse vleermuizen. Deze soort woont in holtes, spleten of scheuren in bomen.

Daarnaast is een niet met zekerheid gedetermineerde vleermuis gehoord en een Grootoor spec. Deze laatste soort heeft zijn verblijf zowel in bomen als in gebouwen. Deze verblijven zijn niet zomaar uitwisselbaar.

Enkele exemplaren van de Gewone dwergvleermuis hebben in het bos zelf en in de directe omgeving ervan hun jachtgebied.

Het gebied moet verder onderzocht worden op vleermuizen en hun gebruik van het bosje en de directe omgeving.

Omdat rosse vleermuizen vanaf half augustus beginnen met hun voortplantingsperiode welke duurt tot ongeveer half september en ook de Grootoor in die periode zijn balts heeft moet bijtijds begonnen worden.

Er kunnen in die tijd ook Rosse vleermuizen vanuit het buitenland binnentrekken om in zich hier voort te planten en eventueel te overwinteren in een boom.

Ook Grootoren blijven bij zachte winters in bomen hangen.

Bij vleermuizen worden kraamverblijven weer ongeveer in de maand april opgezocht en de voortplanting vindt eind mei, begin juni plaats.

Boombewonende soorten bezetten niet slechts één boom maar wisselen nogal eens van boom. Deze moet dan wel in de buurt voorhanden zijn.

Rosse vleermuizen blijven vaak wel erg trouw aan hun balts- / voortplantingsboom maar kolonies van deze soort wisselen juist weer regelmatig van boom. Ook bezetten binnenkomende vleermuizen holttes welke uiteraard pas in de trek- en voortplantingsperiode kunnen worden vastgesteld. Mannetjes vormen hierbij graag groepen om zo met meer kracht te kunnen roepen naar overvliegende vrouwtjes. Vandaar dat het gehele bosje belangrijk is en niet zo maar een deel gekapt kan worden. Hierdoor zou het gebied te klein kunnen worden en de soort verdwijnen. Het onderzoek zal met deze boombewonende soorten een jaar rond vragen. Hiermee kan al in augustus 2009 gestart worden.

Omdat geleidende structuren zoals de hakhoutwallen, bosranden, kanalen, vaarten en rivieren etc. voor veel vleermuissoorten erg belangrijk zijn om hun jachtgebied te kunnen bereiken en deze routes vaak tevens al foerageergebieden zijn, zouden ook de aanwezige wallen beter bekeken moeten worden.

Het mag als bekend verondersteld worden dat de meeste vleermuissoorten zeer lichtschuw zijn waardoor bijvoorbeeld jachtgebieden niet meer bereikt of gebruikt kunnen worden als hiermee geen rekening wordt gehouden bij het kiezen van de geschikte verlichtingswijze en de juiste plaatsen. Ook zijn ze erg windgevoelig en kan het weggakken of sterk uitdunnen van begeleidende structuren hetzelfde effect hebben als het hinderen door licht: de routes of jachtgebieden kunnen niet meer worden gebruikt.

Reeds vastgesteld is dat

- er een zomerverblijfplaats maar mogelijk twee, aanwezig is / zijn van een rosse vleermuis
- er een grootoor in het bos jaagt, maar mogelijk verblijft het dier er ook
- er enkele gewone dwergvleermuizen foerageren.

Mogelijk komen er nog meer soorten voor zoals de laatvlieger en bijvoorbeeld een baardvleermuis of watervleermuizen.

Van de reeds vastgestelde soorten zijn er twee, de grootoorvleermuis en de rosse vleermuis, welke in bomen hangen. Het kan dan gaan om winterverblijven, kraamverblijven, zomerverblijven en paar- of baltsverblijven.

Regelmatig gebruikte verblijven, routes en jachtgebieden kunnen essentieel blijken voor het in stand houden van een kolonie ook al zijn ze op het moment van onderzoek niet in gebruik. Dit is een van de diverse problemen bij het vleermuizenonderzoek. Het weren van vleermuizen is eveneens streng verboden.

Om de juiste beslissingen te kunnen nemen wat er wel en niet mag gebeuren en welke mitigatie er mogelijk is, is verder onderzoek nodig.

Dit vergt een aantal vastgelegde onderzoeksrondes en periodes. Om bijvoorbeeld kraamverblijven te vinden moet in de kraamperiode van de soorten gekeken worden en voor de baltsplaatsen in de balstijden.

Dat wil zeggen: Vanaf 15 april tot 15 september moet het bosje en de groene infrastructuur in de omgeving nader onderzocht worden ..(De groene infrastructuur wordt gevormd door de hagen in de wijdere omgeving welke samen voor vliegroutes en foerage zorgen en waar mogelijk ook bomen instaan waar vleermuizen in kunnen verblijven. Maar ook de akkers eromheen waar immers de rosse vleermuizen boven jagen en de gewone dwergvleermuizen langs jagen.)

Afhankelijk van het weer zal dat minimaal 6 maar vermoedelijk wel enkele rondes meer, eisen in de bovengenoemde periode (waarbij een winterinspectie van holle bomen nog niet is meegenomen).

Tot slot:

Vanaf mei 2009 zijn ontheffingen van tabel 3 bijlage IV soorten opgeschort na een gerechtelijke uitspraak. Sinds 26 augustus is LNV met een nieuwe gedragswijze naar buiten getreden: Ontheffingen bijruimtelijke ingrepen met belang e of j zijn in de F en F wet niet meer mogelijk

Compensatie kan niet meer plaatsvinden. Er kunnen nu alleen voldoende mitigerende maatregelen worden genomen. Om daarvan zeker te zijn dat het de juiste mitigerende maatregelen zijn en om de wet niet te overtreden, zijn dus de eerder genoemde verregaande onderzoeken voor deze bijlage IV soorten noodzakelijk

Doetinchem 12 augustus 2009

Ing. H.J. Van der Loo

Ecoburo Van der Loo

KvK nr. 09162671